

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«УХВАЛЕНО»:

Вченою радою Одеського
державного аграрного університету
Протокол № 10 від 28 травня 2020 р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор університету

Михайло БРОШКОВ

Наказ від 29 травня 2020 р. № 127-заг.

ПОЛОЖЕННЯ

про організацію підготовки здобувачів вищої освіти

III (освітньо-наукового) рівня – доктор філософії

в Одеському державному аграрному університеті

(нова редакція)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Освітня діяльність при підготовці здобувачів вищої освіти III освітньо-наукового рівня – доктор філософії в Одеському державному аграрному університеті (далі – університет) ґрунтується на концептуальних засадах Конституції України, законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Національної доктрини розвитку освіти, державних стандартів освіти та інших актів законодавства України з питань освіти, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах).

Мовою викладання в університеті є українська мова.

Університет вносить і постійно підтримує в актуальному стані інформацію в Єдиній державній електронній базі з питань освіти згідно вимог чинного законодавства.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

- в аспірантурі університету за очною (денною) або заочною формою навчання;
- поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять наукову або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в університеті).

Підготовка осіб в аспірантурі університету здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав вищий навчальний заклад (наукова установа) на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора наук).

Освітня діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в університеті проваджується за відповідною ліцензією.

Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури університету здійснюють вчені (наукові, науково-технічні) ради (далі - вчені ради).

Відносини між аспірантом та університетом регулюються укладанням договору.

Ступінь доктора філософії здобувається на основі ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня – спеціаліст) під час навчання в аспірантурі чи поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації.

Нормативний термін підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки та п'ять років поза аспірантурою при обов'язі освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії – 30–60 кредитів ЄКТС.

Основні терміни та їх визначення

Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Атестація – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

Галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем у вигляді спеціально підготовленого рукопису або опублікованої монографії.

Доктор філософії — це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня – спеціаліст).

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу й накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС. Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються в університеті на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання й визнання, який отримано, коли екзаменаційна комісія встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин.

Лицензування – процедура визнання спроможності університету провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності.

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Структурно-логічна схема підготовки (СЛС) – це наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-наукової програми підготовки та основа для створення навчального та робочого навчального планів. СЛС розробляється для кожного рівня вищої освіти згідно з кваліфікаційними вимогами з урахуванням взаємозв'язку між дисциплінами, практиками і підсумковою атестацією здобувачів вищої освіти і діє впродовж усього терміну реалізації відповідної освітньо-професійної програми підготовки.

Освітній процес – інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться в університеті через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передавання, засвоєння, примноження й використання знань, умінь та інших компетентностей в осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

Освітньо-наукова програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

2. Організація освітнього процесу з підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії

Освітньо-наукова програма охоплює зміст навчання в університеті, обсяг та рівень засвоєння в процесі підготовки здобувачів вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні з метою здобуття ступеня доктора філософії.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

Навчальний план аспірантури містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються Вченою радою університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Усі аспіранти незалежно від форми навчання відвідують аудиторні заняття і проходять всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури університету.

Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися на базі університету, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ).

Освітній процес навчання в аспірантурі організовується за семестровою системою.

Графік освітнього процесу визначає календарні терміни: теоретичного навчання, підсумкового контролю (заліково-екзаменаційних сесій), наукової роботи, педагогічної практики, підсумкової атестації, оформлення та захисту дисертації, канікул. Графік розробляється на весь період навчання. Навчальний

рік ділиться на два семестри. Бюджет навчального часу, закладений у графіку освітнього процесу на кожний навчальний рік, повинен відповідати освітньому стандарту.

Графік освітнього процесу на навчальний рік для аспірантів денної форми навчання за освітніми програмами підготовки докторів філософії встановлюється тривалістю:

– осіннього (непарного) семестру – 15 тижнів та весняного (парного) – кількість тижнів визначається відповідною освітньою програмою підготовки докторів філософії;

– екзаменаційних сесій – не більше 3-х тижнів (на підготовку до кожного екзамену передбачається не менше ніж 3 дні);

– теоретичного навчання – кількість тижнів визначається відповідною освітньою програмою. Тривалість теоретичного навчання за весь період підготовки здобувачів наукового ступеня – 3 семестри (45 тижнів);

– підсумкової атестації здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у формі звіту – 1 тиждень;

– педагогічної практики – кількість тижнів визначається відповідною освітньою програмою (15 тижнів у 3 семестрі);

– оформлення та захисту дисертації – кількість тижнів визначається відповідною освітньою програмою (20 тижнів);

– канікул – 8-12 тижнів, встановлюються двічі на рік. Їх конкретні терміни визначаються графіком навчального процесу.

Тривалість екзаменаційних сесій за заочною формою навчання – до 40 календарних днів на рік.

Аудиторне тижневе навантаження за денною формою навчання становить, при підготовці здобувачів ступеня доктора філософії, становить – не більше 18 годин.

Розклад занять на семестр складає відділ аспірантури університету. Рациональне використання аудиторного та лабораторного фондів контролює навчальний відділ.

Розклад занять на семестр доводиться до відома викладачів та аспірантів не пізніше ніж за місяць до їх початку та вноситься на веб-сайт університету відповідальними особами. Контроль за своєчасністю та достовірністю внесених даних й оприлюднення розкладу здійснює відділ аспірантури.

Обсяг освітньої складової становить 30–60 кредитів ЄКТС, у результаті засвоєння яких аспірант повинен:

– оволодіти поглибленими професійними знаннями із спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку (не менше 12 кредитів ЄКТС);

– оволодіти загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (4-6 кредитів ЄКТС);

– набути універсальні навички дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності (не менш як 6 кредитів ЄКТС);

– набути мовні компетентності, достатні для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іноземних наукових текстів з відповідної спеціальності (6-8 кредитів ЄКТС).

Аспірант, який підтвердив рівень свого знання з іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

– на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі;

– на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

Вчена рада університету приймає рішення про визнання набутих аспірантом в інших закладах вищої освіти (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зараховує кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури.

Освітньо-наукова програма передбачає педагогічну практику. Підсумковою формою контролю є залік.

Наукова складова програми підготовки передбачає проведення наукових досліджень за затвердженою темою.

Теми наукових досліджень аспірантів (здобувачів) повинні бути сформульовані таким чином, щоб забезпечити цілеспрямоване формування їх індивідуального навчального плану і конкретну роботу в дослідницькому напрямку з першого року навчання в аспірантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником та затверджується Вченою радою університету протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до університету.

Індивідуальний план наукової роботи є окремим документом, який розробляється на основі освітньо-наукової програми та використовується для оцінювання успішності виконання запланованої роботи.

Здобувачу ступеня доктора філософії призначається науковий керівник з числа штатних наукових або науково-педагогічних працівників з науковими ступенями, які активно проводять науково-дослідну роботу, входять до складу проектної групи, і яким надано таке право рішенням Вченої ради університету.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження.

Особливості організації підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою.

Особи, які професійно провадять наукову, або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою університету без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

Такі особи прикріплюються строком до п'яти років до університету, за ліцензованою спеціальністю на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури університету згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи прикріпленої особи та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Правила та процедури прикріплення до університету визначаються Вченою радою.

Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до університету для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти університету.

У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою університету та має право:

– продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою у закладі вищої освіти (науковій установі), до якого особа зарахована на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за умови прийняття відповідного рішення таким закладом вищої освіти (науковою установою));

– вступити до аспірантури закладу вищої освіти (наукової установи) для здобуття відповідного ступеня за очною (денною, вечірньою) або заочною (дистанційною) формою навчання і зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

3. Нормативно-методичне забезпечення

3.1. Навчальні плани

План навчального процесу є нормативним документом університету, який розробляється на підставі освітньо-наукової програми з підготовки здобувачів вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні. Він містить відомості: про галузь знань, спеціальність, освітній рівень, кваліфікацію, нормативний термін навчання, графік навчального процесу, і складається з освітньої і наукової складової.

Освітня складова включає обов'язкові навчальні дисципліни і дисципліни вільного вибору аспіранта.

Обов'язкові навчальні дисципліни – не більше 75% від загального обсягу навчального навантаження аспіранта (їх перелік, обсяги визначаються стандартами вищої освіти, вимогами МОН України у межах відповідної спеціальності та включається у план навчального процесу підготовки здобувачів у повному обсязі).

До обов'язкових навчальних дисциплін відносяться дисципліни циклу загальної підготовки (які забезпечують мовні, загальнонаукові компетентності та які забезпечують універсальні навички дослідника), професійної підготовки (дисципліни з набуття глибинних знань зі спеціальності), практичної підготовки (педагогічна практика).

Блок обов'язкових навчальних дисциплін містить інформацію про навчальні курси з вказаними кредитами ЄКТС і навчальними годинами, дані про кількість і форми семестрового контролю, загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час, час, відведений на самостійну навчальну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом.

Вибіркові дисципліни обираються аспірантом з альтернативного списку предметів на початку навчального року за відповідною заявою, яка подається до відділу аспірантури (для дисциплін вільного вибору аспіранта – кількість пропозицій повинна бути не менше 2 на кожну дисципліну, що обирається). Ці дисципліни включаються до робочого навчального плану підготовки здобувачів ступеня доктора філософії залежно від вибору аспірантів. При цьому аспіранти вибирають навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником.

Елементами наукової складової є підготовка публікацій у наукових фахових виданнях, у виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз даних; участь у наукових конференціях; підготовка розділів дисертаційної роботи; підготовка та захист дисертаційної роботи.

План навчального процесу розробляється на весь нормативний термін навчання, розглядається на засіданні вченої ради факультету, схвалюється на Вченій раді Університету і затверджується ректором Університету.

План навчального процесу за заочною формою навчання містить перелік дисциплін, аналогічний навчальному плану за денною формою навчання, має меншу тривалість аудиторних занять, за рахунок збільшення кількості самостійної роботи.

Робочий навчальний план (РНП) – це нормативний документ університету окремо для III освітньо-наукового рівня – доктор філософії на поточний навчальний рік, що конкретизує види навчальних занять, їх обсяг, форми

контролю за семестрами. РНП розробляється з метою удосконалення змісту підготовки, конкретизації планування освітнього процесу, своєчасного внесення змін у процес підготовки фахівців, на виконання наказів Міністерства освіти і науки України, рішень Вченої ради університету, регіональних потреб та вимог замовників.

Індивідуальний план роботи аспіранта – це документ, за яким навчається окремих аспірант упродовж навчального року. На титульній сторінці індивідуального плану зазначається прізвище, ім'я та по батькові аспіранта, спеціальність, за якою навчається, тема дисертації із зазначенням дати, номеру протоколу затвердження Вченою радою університету, прізвище наукового керівника, його науковий ступінь та вчене звання, термін та форма навчання, номер і дата наказу про зарахування аспіранта. Індивідуальний план роботи аспіранта складається з індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи за кожен рік навчання згідно плану навчального процесу. Крім того в ньому зазначається атестація аспіранта науковим керівником щосеместру та за рік вцілому і загальної оцінки за термін навчання в аспірантурі (Додаток А).

Індивідуальний навчальний план містить перелік обов'язкових та вибіркових дисциплін відповідно до робочого навчального плану з урахуванням особистісних професійних інтересів і потреб, обсяг навчального навантаження аспіранта, оцінка за національною шкалою, кількість балів, ECTS, дата і підпис викладача.

Індивідуальний план наукової роботи містить інформацію про запланований та фактичний обсяг наукової діяльності із зазначення терміну виконання.

Індивідуальний план роботи аспіранта погоджується гарантом освітньої програми та ухвалюється на Вченій раді університету.

3.2. Навчальна та робоча навчальна програма дисципліни

Навчальна програма дисципліни, що розробляється на основі освітньо-наукової програми, визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний

зміст, послідовність і організацію форм вивчення, вимоги до знань і вмінь. Навчальні програми дисциплін розробляються провідними науково-педагогічними працівниками університету, які розглядаються на засіданні кафедр та затверджуються методичною радою університету в установленому порядку.

На підставі навчальної програми дисципліни та навчального плану на кожний навчальний рік складається *робоча навчальна програма дисципліни*, яка містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.

Навчальні та робочі навчальні програми дисциплін розробляються за формою встановленого зразка.

Робочі навчальні програми дисциплін розробляються провідними науково-педагогічними працівниками кафедр до початку навчального року і затверджуються на засіданні кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни та схвалюються деканом факультету і проректором з наукової роботи та міжнародних зв'язків.

Навчальні та робочі навчальні програми є частиною навчально-методичного комплексу (НМК) кожної навчальної дисципліни, який складається з таких компонентів:

- навчальна програма дисципліни;
- робоча програма навчальної дисципліни;
- конспекти лекцій науково-педагогічного працівника, який відповідає за викладання дисципліни;
- підручники, навчальні посібники, методичні матеріали щодо вивчення дисципліни для аспірантів денної та заочної форм навчання;
- програма педагогічної практики дисципліни;

4. Форми організації освітнього процесу

Освітній процес з підготовки здобувачів наукового ступеня в університеті здійснюється за такими формами:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;
- педагогічна практика;
- наукова робота;
- дисертаційна робота
- контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять є:

- лекція;
- лабораторне, практичне, семінарське заняття;
- консультація.

Університет має право встановлювати інші форми освітнього процесу та види навчальних занять.

4.1. Основи види навчальних занять

Лекція – основний вид навчальних занять в Університеті, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекція, як правило, є елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни. Тематика курсу лекцій визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Лекційні заняття проводяться лекторами – професорами і доцентами.

Лекційні заняття проводяться у обладнаних аудиторіях.

Лектор, якому доручено читати курс лекцій, зобов'язаний перед початком відповідного семестру подати на кафедру складений ним конспект лекцій, навчальний посібник чи підручник.

Лектор зобов'язаний дотримуватися робочої навчальної програми дисципліни щодо тем лекційних занять, при цьому спиратись на новітні досягнення в галузі знань з яких читається курс.

Лабораторне заняття – вид навчального заняття, на якому здобувач під керівництвом викладача особисто проводить натурні або імітаційні дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної

навчальної дисципліни, набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Цей вид занять проводиться у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого до умов навчального процесу (хімічні реактиви, лабораторні прилади, установки, механізми тощо). В окремих випадках лабораторні заняття можуть проводитися в умовах реального професійного середовища (наприклад, в сільськогосподарських підприємствах, в наукових лабораторіях тощо).

Перелік тем лабораторних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Заміна лабораторних занять іншими видами навчальних занять, як правило, не дозволяється.

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем відповідно сформульованих завдань.

Практичні заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних лабораторіях, оснащених необхідними технічними засобами навчання, обчислювальною технікою, а також в аграрних підприємствах.

Перелік тем практичних занять визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – наборі завдань різної складності для розв'язання їх студентами на занятті, засобах діагностики. Вказані методичні засоби готуються викладачем, якому доручено проведення практичних занять, за погодженням з лектором даної навчальної дисципліни.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок здобувачів, постановку загальної проблеми викладачем та її

обговорення за участю аспірантів, розв'язання завдань з їх обговоренням, їх перевірку, оцінювання.

Перед початком циклу практичних і лабораторних занять викладачем проводиться інструктаж з охорони праці.

Семінарське заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організовує дискусію за попередньо визначеними проблемами, до яких аспіранти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів, ессе, тощо).

Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з аспірантами однієї академічної групи. Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені аспірантами реферати, їх виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Для викладання навчальних дисциплін можливо використання дистанційних технологій.

Консультація – вид навчального заняття, на якому аспірант отримує відповіді від викладача на конкретні питання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Час, відведений викладачу для проведення консультацій з конкретної дисципліни, визначається нормами часу для планування і обліку навчальної роботи науково-педагогічних працівників.

4.2. Самостійна робота аспіранта

Самостійна робота аспіранта є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи аспіранта, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу аспіранта, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Зміст самостійної роботи аспіранта щодо вивчення конкретної дисципліни визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота аспіранта забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручники, навчальні посібники та методичні матеріали, конспекти лекцій викладача, практикуми тощо.

Методичні матеріали для самостійної роботи повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку аспіранта. Для самостійної роботи аспіранту також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література.

Самостійна робота аспіранта над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у читальному залі бібліотеки Університету, навчальних лабораторіях, комп'ютерних класах, а також в домашніх умовах.

Навчальний матеріал, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни, для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Окремим видом самостійної роботи студентів є *індивідуальні завдання*. Індивідуальні завдання з окремих дисциплін (реферати, розрахункові роботи) видаються аспірантам в терміни, передбачені робочим навчальним планом. Індивідуальні завдання виконуються аспірантом самостійно при консультуванні викладачів.

4.3. Педагогічна практика

Практика є невід'ємною частиною ОНП та обов'язковим елементом у підготовці доктора філософії. Метою педагогічної практики є формування та закріплення педагогічних навичок для становлення аспіранта як майбутнього викладача вищої школи. Вона спрямована на набуття навичок здійснення

навчально-виховного процесу у закладі вищої освіти й формування вмінь викладацької діяльності, зокрема, викладання дисциплін, організації навчальної діяльності студентів, науково-методичної роботи. Під час відвідування занять провідних викладачів кафедри аспіранти мають ознайомитися з різними способами структурування й подання навчального матеріалу, активізації навчальної діяльності студентів, особливостями професійної риторики, з різними методами та прийомами викладацької діяльності у вищому навчальному закладі. У процесі проходження педагогічної практики аспіранти мають оволодіти основами навчально-методичної роботи: навичками структурування та обґрунтованого перетворення наукових знань у навчальний матеріал, систематизації навчальних та виховних завдань, методами та засобами складання вправ, задач, тестів. Під час самостійного проведення навчальних занять у аспіранта повинні сформуватися уміння ставити навчальну й виховну мету, використовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності студентів, діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності, зрозуміло і недвозначно доносити знання та пояснення до студентів; враховувати в педагогічній діяльності вікові та психологічні особливості студентів; фахово володіти знаннями курсу, достатніми для аналітичної оцінки, вибору й реалізації освітньої програми, організовувати раціональний педагогічний документообіг з застосуванням новітніх форм та засобів діловодства, зв'язку, сучасної оргтехніки. Педагогічна практика проводиться відповідно до змісту робочої програми, затвердженою випусковою кафедрою, яка відображає основні педагогічні технології, що використовуються у навчанні дисциплін професійного спрямування. В програмі практики вказуються назви навчальних дисциплін, вид та теми занять, план змісту кожного заняття, дані відповідального лектора. Проходження педагогічної практики регламентовано *«Положенням про педагогічну практику в Одеському державному аграрному університеті»*.

4.4. Наукова робота

Наукова робота аспіранта, яка виконується в рамках теми дисертаційної роботи, є головним елементом у підготовки за ОНП. За цей час аспірант навчається самостійно виконувати науковий пошук, збирати та аналізувати джерельну базу дослідження, сформулювати проблему емпіричного дослідження, обрати адекватний метод збору первинної інформації, провести дослідження, обробку даних та використати їх для перевірки основних гіпотез дисертаційного дослідження. Наукова робота виконується під керівництвом наукового керівника, який має право пропонувати змінювати завдання, методи, засоби обробки даних, несе відповідальність за підготовку аспіранта, своєчасне виконання ним етапів дисертаційної роботи та її якість.

Наукова складова виконується за весь строк навчання, не переривається на освітню складову, сесію та практику

Невиконання освітньої та/або наукової складових є підставою для відрахування аспіранта.

4.5. Дисертаційна робота

Підготовка дисертаційної роботи та її захист є завершенням навчання на третьому освітньо-науковому рівні. Робота над дисертацією включає наступні етапи:

1. Обрання та обґрунтування теми дисертації. Огляд літератури за темою дисертації.
2. Розробка та планування програми досліджень за темою дисертації.
3. Вибір та обґрунтування методів досліджень.
4. Одержання результатів досліджень, їх систематизація та аналіз.
5. Представлення та апробація результатів науково-дослідної роботи у міжнародних та вітчизняних виданнях, конференціях, наукових публікаціях.
6. Активна участь у роботах держбюджетних тем, міжнародних проектів, грантів, пошукової і госпдоговорної тематики випускової кафедри.

7. Представлення попереднього варіанту дисертаційної роботи на засіданні випускової кафедри.

8. Підготовка та представлення до захисту дисертаційної роботи в спеціалізованій раді.

Підготовлена до захисту дисертація повинна містити висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати, наукові положення, а також характеризуватися єдністю змісту і свідчити про особистий внесок здобувача в науку.

Дисертація, що має прикладне значення, додатково до основного тексту повинна містити відомості та документи, що підтверджують практичне використання отриманих здобувачем результатів – впровадження у виробництво, достатню дослідно-виробничу перевірку, отримання нових кількісних і якісних показників, суттєві переваги запропонованих технологій, зразків продукції, матеріалів тощо, а дисертація, що має теоретичне значення, – рекомендації щодо використання наукових висновків.

4.6. Контрольні заходи

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих аспірантами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

У навчальному процесі використовується поточний, підсумковий і семестровий контроль.

Поточний контроль здійснюється викладачами за всіма видами аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки аспірантів до виконання конкретної роботи. Його основна мета – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та аспірантами у процесі навчання, здійснення управління навчальною мотивацією аспірантів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для

коригування методів і засобів навчання, так і аспірантами – для планування самостійної роботи.

Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються відповідною кафедрою.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на III освітньо-науковому рівні підготовки здобувачів вищої освіти або на окремих його завершених етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС.

Семестровий контроль з певної дисципліни проводиться у формах семестрового іспиту або заліку з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом або індивідуальним навчальним планом аспіранта.

Семестровий іспит (далі – іспит) – це форма підсумкового контролю засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр, що проводиться як контрольний захід.

Семестровий залік (далі – залік) – це форма підсумкового контролю, при якому засвоєння аспірантом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного контролю протягом семестру. Присутність здобувачів вищої освіти при виставленні семестрового заліку не обов'язкова.

Зміст іспитів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін. Їх перелік визначається робочим навчальним планом зі спеціальності. Загальна кількість контрольних заходів у семестрі не має перевищувати *восьми*.

Іспити та заліки мають право відвідувати і перевіряти на відповідність вимогам Закону України «Про вищу освіту»: ректор університету, перший проректор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків, начальник навчального відділу, завідувач кафедри, завідувач аспірантури.

Складання заліків завершується до початку екзаменаційної сесії, які виставляються на підставі результатів навчання впродовж семестру.

Семестрові іспити складаються студентами у період екзаменаційних сесій згідно за розкладом, який готується відділом аспірантури та затверджується

проректором з наукової роботи та міжнародних зв'язків, і доводиться до викладачів та аспірантів не пізніше, ніж за місяць до початку сесії. Відхилення від розкладу іспитів неприпустимо. Кількість іспитів в екзаменаційній сесії не повинна перевищувати 5. У розкладі екзаменаційної сесії передбачається час для підготовки до кожного іспиту тривалістю не менше трьох днів. Перед кожним іспитом обов'язково проводиться консультація.

За наявності поважних причин (хвороба, сімейні обставини та ін.), що документально підтверджені, окремим аспірантам може встановлюватись індивідуальний графік складання іспитів (заліків) тривалістю не більше місяця з початку наступного навчального семестру. Якщо цей термін є недостатнім для виконання індивідуального графіку, розглядається питання про надання йому академічної відпустки або повторного курсу навчання.

У разі отримання незадовільної оцінки, перескладання іспиту (заліку) з дисципліни допускається не більше двох разів.

Повторне перескладання іспиту (заліку) здійснюється комісією, яка створюється проректором з наукової роботи та міжнародних зв'язків. Оцінка виставлена комісією є остаточною.

Якщо здобувач не з'явився на іспит без поважної причини, то вважається, що він використав першу спробу скласти іспит і має заборгованість з цієї дисципліни.

Графік ліквідації академічної заборгованості складається відділом аспірантури за погодженням з проректором з наукової роботи та міжнародних зв'язків.

Форма проведення іспитів:

- кафедри філософії, історії і політології – письмово;
- всі інші кафедри університету – письмово або комп'ютерне тестування (за рішенням кафедри).

Результати іспитів і заліків заносяться до екзаменаційної відомості, індивідуального навчального плану аспіранта.

Оцінювання іспитів та заліків здійснюється за 100-бальною шкалою, за системою ЄКТС та національною шкалою (Додаток Б).

***Атестація здобувачів вищої освіти на третьому
(освітньо-науковому) рівні***

За весь строк навчання аспірант два рази на рік звітує про виконання індивідуальних планів на засіданні випускової кафедри, вченій раді факультету і щорічно атестується науковим керівником відповідно до графіку навчального процесу. Науковий керівник контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед Вченою радою університету за належне та своєчасне його виконання.

Ступінь доктора філософії присуджується на підставі виконання освітньої та наукової складових програми. Закінчення наукової складової передбачає атестацію у вигляді успішного публічного захисту дисертації в спеціалізованій Вченій раді. Стан готовності дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником. У випадку дострокового повного виконання ОНП, проходження атестації аспіранту присуджується ступінь вищої освіти – доктора філософії.

Погоджено:
Проректор з НР та МЗ
Юрисконсульт

Олексій ДАНЧУК

Клара МАРЧЕНКО

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет _____
Кафедра _____

«УХВАЛЕНО»
Голова Вченої ради
_____ проф. Брошков М.М.
“ _____ ” _____ 20 року

«ПОГОДЖЕНО»
Гарант освітньо-наукової програми
_____ _____
“ _____ ” _____ 20 року

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН
РОБОТИ АСПІРАНТА**

1. Прізвище, ім'я, по-батькові _____

2. Спеціальність (за якою навчається) _____

3. Тема дисертації

(вказати дату та № протоколу затвердження

Вченою радою факультету)

4. Науковий керівник (прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь та вчене звання) _____

5. Термін навчання

6. Форма навчання

Очна (денна) Заочна

Наказ про зарахування до аспірантури № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ НА ПЕРШІЙ РІК НАВЧАННЯ

(20 - 20 р.р.)

Індивідуальний навчальний план

I семестр 20__ / 20__ р.

<i>Екзамени</i>										<i>Заліки</i>									
№ п/ п	Назва дисципліни	Кількіст ь		Прізвище та ініціали екзаменатора	Підсумкова оцінка			Дата	Підпис	№ п/п	Назва дисциплін и	Кількість		Прізвище та ініціали екзаменатора	Підсумкова оцінка			Дата	Підпис
		годин	кредитів		За національного шкалою	Кількість балів	ECTS					годин	кредитів		За національною	Кількість балів	ECTS		
Обов'язкові навчальні дисципліни																			
Дисципліни вільного вибору аспіранта																			

Аспірант _____ “ ” _____ 20 рік

Науковий керівник _____ “ ” _____ 20 рік

Індивідуальний навчальний план

II семестр

<i>Екзамени</i>									<i>Заліки</i>										
№ п/п	Назва дисципліни	Кількість		Прізвище та ініціали екзаменатора	Підсумкова оцінка			Дата	Підпис	№ п/п	Назва дисципліни	Кількість		Прізвище та ініціали екзаменатора	Підсумкова оцінка			Дата	Підпис
		годин	кредитів		За національною шкалою	Кількість балів	ECTS					годин	кредитів		За національною	Кількість балів	ECTS		
Обов'язкові навчальні дисципліни																			

Аспірант _____ “ ” _____ 20 рік

Науковий керівник _____ “ ” _____ 20 рік

Індивідуальний план наукової роботи

№п/п	Наукова діяльність	Запланований обсяг робіт	Термін виконання	Інформація про виконання	Підпис наукового керівника
	Публікація статей у фахових виданнях				
	Участь у науково-практичних конференціях				

	Робота над дисертацією				
	Піврічна та річна атестація				

Аспірант _____ “ ____ ” _____ 20__ рік

Науковий керівник _____ “ ____ ” _____ 20__ рік

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ
НА ДРУГИЙ РІК НАВЧАННЯ
(20 - 20 р.р.)**

Індивідуальний навчальний план

III семестр

<i>Екзамен</i>									<i>Заліки</i>										
№ п/ п	Назва дисципліни	Кількіс ть		Прізвище та ініціали екзаменатора	Підсумкова оцінка			Дата	Підпис	№ п/п	Назва дисциплі ни	Кількість		Прізвище та ініціали екзаменатора	Підсумкова оцінка			Дата	Підпис
		годин	кредитів		За національною шкалою	Кількість балів	ECTS					годин	кредитів		За національною	Кількість балів	ECTS		
Обов'язкові навчальні дисципліни																			
Дисципліни вільного вибору аспіранта																			

Аспірант _____ “ ” _____ 20__ рік

Науковий керівник _____ “ ” _____ 20__ рік

Індивідуальний план наукової роботи

№п/п	Наукова діяльність	Запланований обсяг робіт	Термін виконання	Інформація про виконання	Підпис наукового керівника
	Публікація статей у фахових виданнях				
	Участь у науково-практичних конференціях				

	Робота над дисертацією				
	Піврічна та річна атестація				

Аспірант _____ “___” _____ 20__ рік

Науковий керівник _____ “___” _____ 20__ рік

Атестація аспіранта науковим керівником за I семестр 20__-20__ н. р.

Висновок кафедри

Протокол № _____ “ ___ ” _____ ____ р.

Рішення НКР ОДАУ

Протокол № _____ “ ___ ” _____ ____ р.

Зав. аспірантури _____

Проректор з НР та МЗ _____

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ
НА ТРЕТІЙ РІК НАВЧАННЯ**

(20 -20)

Індивідуальний план наукової роботи

№п/п	Наукова діяльність	Запланований обсяг робіт	Термін виконання	Інформація про виконання	Підпис наукового керівника
	Публікація статей у фахових виданнях				
	Участь у науково-практичних конференціях				

	Робота над дисертацією				
	Піврічна та річна атестація				

Аспірант _____ “ ____ ” _____ 20 ____ рік

Науковий керівник _____ “ ____ ” _____ 20 ____ рік

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ
НА ЧЕТВЕРТИЙ РІК НАВЧАННЯ**

(20 -20)

Індивідуальний план наукової роботи

№п/п	Наукова діяльність	Запланований обсяг робіт	Термін виконання	Інформація про виконання	Підпис наукового керівника
	Публікація статей у фахових виданнях				
	Участь у науково-практичних конференціях				

	Робота над дисертацією				
	Піврічна та річна атестація				

Аспірант _____ “ ____ ” _____ 20__ рік

Науковий керівник _____ “ ____ ” _____ 20__ рік

Атестація аспіранта науковим керівником за I семестр 20 __ -20 __ н. р.

Висновок кафедри

Протокол № _____ “ ___ ” _____ ____ р.

Рішення НКР ОДАУ

Протокол № _____ “ ___ ” _____ ____ р.

Зав. аспірантури _____

Проректор з НР та МЗ _____

Атестація аспіранта науковим керівником за IV рік навчання

Висновок кафедри

Протокол № _____ “ ____ ” _____ ____ р.

Рішення НКР ОДАУ

Протокол № _____ “ ____ ” _____ ____ р.

Зав. аспірантури _____

Проректор з НР та МЗ _____

ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА НАВЧАННЯ В АСПІРАНТУРІ

За період навчання з “ ___ ” _____ по “ ___ ” _____

Аспірант _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

повністю (не повністю) виконав індивідуальний план роботи:
(потрібне підкреслити)

I. Дисертаційна робота на тему:

- захищена у спецраді _____ “ ___ ” _____ р.
- подана до захисту у спецраду _____ ” ___ ” _____ р.
- рекомендована _____ кафедрою

_____ (назва кафедри)

_____ до захисту “ ___ ” _____ р.

- виконана не повністю _____ (вказати, які

_____ розділи підготовлені)

II. Виконав освітню програму в загальному обсязі _____ кредитів

III. Опублікував статей: всього _____, з них: у фахових збірниках _____

у т.ч. в закордонних збірниках _____

IV. Брав участь у наукових конференціях _____
(вказати кількість)

Науковий керівник

_____ (підпис)

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

Зав. аспірантури

_____ (підпис)

Проректор з НР та МЗ

_____ (підпис)

“ ___ ” _____ р.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІІІ
(ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ - ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ В ОДАУ
(нова редакція)

Прошито та пронумеровано 46 сторінок

Зав. аспірантури

Чорна Л. М.

